

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА БАЗІ ОСНОВНИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ

оновлення змісту освіти / О. Овчарук // *Стратегія реформування освіти в Україні*. – К.: “К.І.С.”, 2003. – С. 13 – 41.

11. Руттак В. *От системы учебных воздействий к самоорганизующей личности* / В. Руттак // *Исследования по педагогике и возможности их внедрения*. – Тарту: ТГПИ, 1986. – С. 20 – 23.

12. Соколов Э.В. *Культура и личность* / Э.В. Соколов. – Л.: Наука, 1972. – 228 с.

13. Тойнби А.Дж. *Пережитое. Мои встречи* / А.Дж. Тойнби; [пер. с англ.]. – М.: Айрис-пресс, 2003. – 672 с.

14. Хейзинга Й. *Homo ludens. Человек играющий* / Й. Хейзинга; [сост., пер. и предисл. Д. Сильвестрова. Комм. Д. Харитоновича]. – СПб: Изд-во Ивана Лимбаха, 2001. – 284 с.

15. *Человек в зеркале культуры и образования: Сб. статей / Ответ. ред.-сост. Бирич И.А.* – М.: Педагогика, 1989. – 210 с.

Стаття надійшла до редакції 17.10.2012

УДК 796.5(477)

Любов Малик, кандидат економічних наук, доцент
Національного лісотехнічного університету України

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА БАЗІ ОСНОВНИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ

У статті висвітлено аспекти становлення та розвитку туристичної індустрії в різні вікові періоди, досліджується важливість туристичної галузі в народногосподарському комплексі.

Ключові слова: туризм, інвестиції в туризмі, галузь економіки, управління, підготовка фахівців, туристична діяльність, кадровий потенціал.

Табл. 1. Літ. 16.

Актуальність проблеми. Перетворення України на туристичну державу світового значення вимагає забезпечення координації діяльності різних галузей економіки, від яких залежить якісне надання туристичних послуг, зокрема транспорту, торгівлі, виробництва сувенірної продукції, видавничо-рекламної діяльності, інше. Зазначимо, що розвиток туризму причетний сьогодні до сорока різних галузей суспільного й господарського життя в Україні. Його розвиток спрямовується урядовими документами, зокрема Указом Президента України №973/99 від 10 серпня 1999 р. “Про основні напрями розвитку туризму в Україні до 2010 року”, Державною програмою розвитку туризму на 2002 – 2010 роки, Постановою Кабінету Міністрів України № 583 від 29 квітня 2002 року [5].

Аналіз останніх публікацій. В сучасних умовах для розвитку туристичної сфери і ефективного управління нею велика роль відводиться формуванню її кадрового потенціалу, підготовці фахівців, які відповідають вимогам часу. Цій проблемі присвячені наукові розробки відомих українських дослідників маркетингу та туристичної сфери Г.М. Зайчук [7], Л.П. Дядечко [4], М.В. Вачевського [2], Ю.П. Гуменюк [3], В.А. Зінченко [6], І.А. Зязюн [8], М.П. Мальської [9], Л.М. Устименко, І.Ю. Афанасьєва [12], В.К. Федорченка [13], Н.В. Чорненької [14] та інших.

Метою статті – вироблення нової методики навчання та формування у майбутніх маркетологів педагогів високого рівня професійних компетенцій у галузі туристично-рекреаційної індустрії, та формування відповідного рівня професійних компетенцій новітніх педагогічних технологій майбутнього фахівця для ринку праці.

Виклад основного матеріалу. Складний процес перебудови суспільно-економічних відносин, нагальна необхідність широкого використання сучасних технологій у виробництві з метою підвищення його ефективності та більш досконалих методів управління, широке залучення до державотворчої діяльності людей із недостатньою фаховою підготовкою поставили нові завдання перед системою туристичної освіти. Досвід економічно стабільних країн Заходу, окремих країн СНД, аналіз ситуацій, що виникли в Україні, свідчить, що сфера обслуговування, комплекс мандрівок, екскурсій та відпочинку є, з одного боку, галуззю економіки, а з іншого – предметом педагогічної науки. Експерти ЮНЕСКО виділяють туризм в одну із провідних сфер професійної освіти в сфері послуг [2]. Це збігається з основними параметрами Державної програми розвитку туризму на 2002 – 2010 рр. Як видно із наукових та інформаційних джерел, актуальність дослідження теоретико-методичних засад неперервної туристської освіти зумовлена такими чинниками:

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА БАЗІ ОСНОВНИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ

- зростанням ролі туризму як на локальному і регіональному, так і на глобальному рівнях та необхідністю зростання потенціалу, якості людських ресурсів;

- зростанням зацікавлення молодих людей (учнів старших класів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, вищих закладів освіти різних рівнів акредитації) до туризму через здобуття фахової освіти у зв'язку з необхідністю реалізації Державної програми розвитку туризму на 2002 – 2010 рр.

Поступ сучасного туризму визначатиме потенціал та якість людських ресурсів. Державною програмою розвитку туризму на 2002 – 2010 роки, як відзначено в роботі [15] окреслено основні завдання кадрового забезпечення сфери туризму, серед яких першочерговими є визначення системи освіти для сфери туризму, що передбачає:

- створення нового напрямку в освіті – “Туризм”;

- теоретичне обґрунтування системи освіти туристського профілю;

- розробка освітньої концепції розвитку туризму;

- розробка оптимальної структури освітніх рівнів кадрової підготовки в туризмі;

- розробка сучасних освітніх технологій в сфері туризму;

- впровадження дистанційної освіти.

Водночас туристська освіта об'єктивно потребує теоретичного осмислення системного зв'язку між ідеями сучасної педагогічної науки і концепціями теорії та практики туризму. Без цього неможливий синтез змісту професійної освіти фахівців сфери туризму. Туристська освіта порівняно недавно стала важливим напрямом педагогічних досліджень. Зазначимо, що визначення теоретико-методичних засад туристської освіти ґрунтується на здобутках наукових досліджень туризму у філософському, педагогічному, психологічному, економічному, соціологічному контекстах. Аналіз історії проблеми показує, що проблематика туризму в науці сформувалась у 80 – 90-х роках ХХ століття у рамках соціально-економічної теорії розвитку суспільства. Аналіз робіт із проблематики туризму, дає підстави виокремити три етапи її дослідження [13].

Перший етап (1970 – 1980 рр.) характеризується введенням до наукового обігу економічних категорій туризму, створенням передумов для розмежування соціальних та економічних проблематик туризму. Пріоритетним стає вивчення впливу туризму на економіку [6]. Дослідники зосереджують увагу на економічних чинниках розвитку туризму,

вивчаючи економічні механізми регулювання туристської галузі.

На другому етапі (1980 – 2000 рр.) розширюються межі наукового вивчення проблем туризму, зокрема розробляються його методологічні, економічні, географічні, валеологічні аспекти. Актуалізується розробка таких чинників:

- особливості організації туризму в окремих регіонах і країнах (Т.О. Адольфо, Н.В. Башкатова, В.К. Євдокименко, О.Д. Король, С.П. Кузик. Пріоритетним стає вивчення регіональних аспектів розвитку туризму, створюються теоретико-методологічні засади регіоналістики туризму;

- управління розвитком туризму. (В.С. Качанов, С.А. Краснов, О.Б. Лазарева, Л.В. Морохоєв), вивчення ринку міжнародного туризму (А.Б. Добровольської, В.Ф. Кифяк, І.В. Черніна). Учені зосереджують увагу на дослідженні соціально-економічних механізмів розвитку міжнародного туризму як пріоритетного напрямку економіки.

На третьому етапі, що хронологічно збігається із початком нового тисячоліття, науковцями здійснено методологічне осмислення цілісної структури туризму. На межі ХХ і ХХІ століть відбувається поворот у парадигмальному вивченні туризму, підґрунтям якого стали комплексні дослідження, як вітчизняних, так і багатьох зарубіжних авторів. Здійснюються розробки, що орієнтовані на формування поняттєво-термінологічного апарату науки про туризм. На попередніх етапах закладено базу для дослідження туризму як цілісного теоретико-методологічного феномену, що в означеному періоді досліджується як туризмологія – теорія туризму [10].

Структурно туристську парадигму можна представити, починаючи, по-перше, з філософської компоненти, яка репрезентується у працях академіка І.А. Зязюна [8]. У зазначених працях розроблено теоретико-методологічні засади туризмології, визначено систему методологічних принципів та цінностей, що задають спосіб бачення реальності туризму. Спираючись на відомі наукові праці та поділяючи думку авторів, можна говорити про те, що розв'язання цих важливих завдань гальмується низкою проблем, які існують в організації підготовки сучасних фахівців туристичної сфери, а саме:

- вимоги ринку праці до професійної підготовки фахівців сфери туризму та рівню їхньої професійної компетентності, які ще не відповідають сучасним світовим тенденціям і нагальним потребам

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА БАЗІ ОСНОВНИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ

туристичної сфери в умовах інформаційно-технологічного розвитку;

- недостатній рівень фундаментальності туристської освіти та недосконалість засобів і форм професійної підготовки й структури кадрів;
- недостатній рівень врахування особливостей становлення і розвитку вітчизняної системи туристської освіти, прогресивних ідей зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців для сфери туризму та їхня недослідженість у вітчизняній педагогічній науці і не дуже активне застосування в педагогічній практиці.

Отже, необхідність пріоритетного розвитку системи неперервної туристської освіти, підвищення її ролі в модернізації туристської галузі, введення в нашої державі нового напрямку підготовки “Туризм” лежать в основі розробки державних стандартів туристської освіти, теоретичного обґрунтування підходів до відбору і структурування її змісту та програмно-методичного забезпечення навчального процесу у вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації, а також розвитку інвестиційних проектів у галузь туризму [10].

Туристична діяльність визначається якими методами проходить реалізація товарів (робіт, послуг) або туристичного продукту на ринку туристичних послуг, як показано в табл. 1.

На стадії ліквідації проекту проводиться його завершення як одноразовий захід, хоча деякі його частини можливо використовувати в наступному проекті.

Варто зазначити, що для різних учасників проекту події життєвого циклу, тобто “початок проекту – кінець проекту”, будуть різними.

Наприклад, для інвестора початком проекту є вкладення коштів, а звершенням – вилучення об’єкта з експлуатації та припинення отримання прибутку від вкладених коштів [9].

Розробка плану реалізації тур продукту (послуг) охоплює такі головні етапи, як відзначає Лідія Павлівна Дядечко в роботі [4], а саме:

- формування інформаційної бази;
- всебічний аналіз обсягів реалізації за перед плановий період;
- визначення цілей і завдань планування;
- багатоваріантність розрахунків планових завдань;
- оцінка рівня напруженості плану;
- обґрунтування заходів забезпечення виконання плану (управління ходом виконання плану).

Для точнішого обґрунтування планових обсягів реалізації тур продукту (послуг) варто використовувати метод екстраполяції динамічних рядів реалізації. Використання цього методу засноване на тому, що збільшення обсягів реалізації тур послуг носить певною мірою інерційний характер за умови зростання доходів населення і повного задоволення потреб першої необхідності. Це дає можливість прогнозувати майбутнє збільшення реалізації тур продукту, ґрунтуючись на виявлених закономірностях. Така тенденція характеризується як функція-тренд, у якій через певний період виявляється вплив усіх факторів. Ця функція описується формулою:

$$V_{\text{мож}} = f(t),$$

Де $V_{\text{мож}}$ – можливий обсяг реалізації туристичних послуг (тур продукту);

t – період дослідження (планування).

Таблиця 1.

Система методів планування обсягів реалізації тур продукту (послуг)

Варіант плану продажу	Методи планування	Сутність методу планування
Можливий обсяг реалізації (V_m)	Економіко статистичні, трендовий, економіко-математичного моделювання або аналітичний метод	Перенесення основних закономірностей реалізації, що склалися в перед плановому періоді, на плановий період з урахуванням можливих змін факторів, що впливають на обсяг реалізації.
	Метод еластичності	Використання коефіцієнтів еластичності між темпами зміни обсягів реалізації і купівельною спроможністю населення з урахуванням прогнозу змін купівельної спроможності клієнтів підприємства
Ресурсозабезпечений обсяг реалізації (V_{pz})	Нормативний	Використання нормативу туристичних ресурсів і оптимальності їхнього використання
Необхідний обсяг реалізації (V_n)	Програмно-цільовий або метод прямих розрахунків	В основу розрахунків кладеться обсяг цільового прибутку та планових витрат

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА БАЗІ ОСНОВНИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ

Слід відзначити, що наявність тісного зв'язку між купівельними фондами населення і підвищення попиту на тур продукт (послуги) робить можливим використання методу планування, заснованого на еластичності (чутливості) реалізації тур продукту від платоспроможного попиту населення [1]. На практиці використовують п'ять основних етапів планування реалізації тур продуктів. Які включають:

- перший етап – визначається коефіцієнт еластичності реалізації тур продукту даного підприємства від доходів населення;
- другий етап – оцінюються можливості приросту доходів і купівельних фондів населення країни і регіону в плановому періоді.
- третій етап – урахує можливі темпи приросту доходів населення і коефіцієнта еластичності в плановому періоді;
- четвертий етап – розраховує приріст обсягу реалізації турпродукту і коригується на можливі зміни інших чинників і до таких чинників відносять:
 - зміна умов перетинання кордонів;
 - рівень свободи пересування по території країни;
 - умови обміну валюти.

На останньому етапі розраховується плановий обсяг реалізації тур продукту та окремих послуг за формулою:

$$V_{пл.} = V_{ф} + V_{ф.І} \cdot r_{пл} + V_{іф}$$

де $V_{пл}$, $V_{ф}$ – плановий та фактичний обсяг реалізації відповідно;

$V_{іф}$ – приріст реалізації за рахунок інших чинників.

Відзначимо, що відповідно постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2002 року №583. – туристична галузь набуває більшого значення для розвитку економіки та соціальної сфери в Україні, стрімко інтегрується у світову туристичну індустрію. Пріоритетний напрям розвитку в ізного та внутрішнього туризму є важливим чинником підвищення якості життя в Україні, утворення додаткових робочих місць, поповнення валютних запасів держави та підвищення її авторитету на міжнародній арені [11].

Розвиток туризму в Україні істотно впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку, і є одним з найбільш перспективних напрямів структурної перебудови економіки. У свою чергу, важливими факторами розвитку туристичної галузі є природно-рекреаційний та історико-культурний потенціал країни.

Нині в Україні налічується понад 4,5 тис. закладів для розміщення туристів і відпочиваючих на 620 тис. місць. У модернізацію старих і будівництво нових закладів вітчизняними та іноземними інвесторами у останні роки вкладено більше 378 млн гривень. Останнім часом щороку збільшується консолідований обсяг туристичних послуг і цей показник перевищив 3,2 млрд гривень. Водночас подальший розвиток туризму гальмується наступними чинниками, які відзначені у державній програмі розвитку туризму на 2002 – 2010 роки [5]:

- відсутністю цілісної системи державного управління туризмом у регіонах;
- підпорядкованістю закладів розміщення туристів, санаторно-курортних, оздоровчих та рекреаційних закладів, які надають туристичні послуги, різними міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади;
- нечітким визначенням у законодавстві належності підприємств готельного господарства до підприємств, які надають туристичні послуги;
- недосконалістю нормативно-правової бази;
- недостатністю методичної, організаційної, інформаційної та матеріальної підтримки суб'єктів підприємництва туристичної галузі з боку держави;
- повільними темпами зростання обсягів інвестицій у розвиток матеріальної бази туризму;
- відсутністю відповідних об'єктів для розвитку туристичної діяльності в сільській місцевості;
- невідповідністю переважної більшості туристичних закладів міжнародним стандартам;
- тенденцією скорочення кількості підприємств готельного господарства;
- незадовільним станом туристичної, сервісної та інформаційної інфраструктури в зонах автомобільних доріг та міжнародних транспортних коридорів;
- незбалансованістю соціальної та економічної ефективності використання рекреаційних ресурсів та необхідністю їх збереження;
- недосконалістю туристичної інфраструктури, неефективністю використання рекреаційних ресурсів та необхідністю їх збереження;
- відсутністю інноваційних проектів та наукових досліджень з питань розвитку перспективних видів туризму;
- недосконалістю статистики з питань туризму;
- недостатньою забезпеченістю туристичної галузі висококваліфікованими спеціалістами;
- недостатністю державної підтримки та комплексного підходу до рекламування національного туристичного продукту на

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ НА БАЗІ ОСНОВНИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ

внутрішньому та міжнародному ринку туристичних послуг;

- недостатністю рівня розвитку інформаційної інфраструктури;

- недосконалістю бази даних стосовно об'єктів туристичної сфери;

Програмою передбачається здійснення комплексу заходів щодо удосконалення системи управління туристичною галуззю, розроблення відповідних нормативно-правових актів, нагромадження на підприємствах туристичної галузі необхідних для здійснення структурних перетворень матеріальних і фінансових ресурсів, зміцнення існуючої матеріальної бази, удосконалення системи статистики у цій галузі, створення умов для реалізації інвестиційних проектів. Крім того, під час виконання Програми проводитиметься робота із залучення коштів іноземних і вітчизняних інвесторів для розвитку туристичної інфраструктури, задоволення потреб галузі у висококваліфікованих кадрах, нарощування обсягів надання туристичних послуг за рахунок розширення в'їзного та внутрішнього туризму, здійснення заходів державної підтримки рекламно-інформаційної діяльності, розроблення інноваційних проектів і проведення наукових досліджень з питань туризму.

На сучасному етапі розвитку системи управління туристичною галуззю повинен охоплювати такі питання як удосконалення структури управління, реалізація державної політики у цій галузі шляхом координації центральних і місцевих органів виконавчої влади та суб'єктів підприємництва. Важливе значення має вдосконалення державної статистики з питань туризму з урахуванням міжнародних стандартів та досвіду інших країн [14].

Транспортна інфраструктура є однією з основних складових частин функціонування туристичної сфери. Взаємодія транспортної та туристичної галузей допоможе кожній з них у короткі терміни вирішити більшість питань, пов'язаних з розбудовою туристичної інфраструктури за напрямками національної мережі транспортних коридорів із залученням вітчизняних та іноземних інвестицій.

Подальший розвиток конкурентоспроможного транспортного обслуговування туристичної галузі є надзвичайно важливим досягненням наміченого – збільшення обсягів надання туристичних послуг.

Отже, туризм – одна з найбільш високоприбуткових та динамічних сфер економіки у світі. В ній стверджують Л. Устименко та І. Афанасьєвим зайнято понад 260 млн осіб [12]. Прибутки від нього у 2020 році сягнуть

трильйона доларів, кількість туристів зросте до 1,5 млрд осіб, а прибутки – до 3 трильйонів доларів. Туризм значно впливає на такі галузі господарства, як транспорт і зв'язок, торгівля, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів народного споживання та багато інших, виступаючи каталізатором соціально-економічного розвитку.

Висновки. Таким чином встановлено, що управління інвестиційними проектами здійснюється у певному правовому полі. Регулювання умов інвестиційної діяльності відбувається шляхом системи податків, проведення кредитної та амортизаційної політики, подання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, бюджетних позик на розвиток окремих регіонів, галузей, державних норм і стандартів, визначення умов користування землею та інших заходів [1].

Державне регулювання інвестиційної діяльності в туристичній сфері України здійснюється на базі основних законодавчих актів (закони України: “Про підприємства в Україні”, “Про підприємництво”, “Про господарче товариство”, “Про оподаткування прибутку підприємств”, “Про податок на додану вартість”, “Про зовнішньоекономічну діяльність”, “Про концесії”, “Про ліцензування певних видів господарської діяльності” та інші) [3].

Крім цього, в Україні діє спеціальне інвестиційне законодавство, яке включає: закони України “Про захист іноземних інвестицій” (від 10.09.1991 р.), “Про інвестиційну діяльність” (від 18.09.1991 р.), “Про режим іноземного інвестування” (від 19.03.1996 р.), “Про інститути загального інвестування (паєві і корпоративні інвестиційні фонди)” (від 15.03.2001 р.).

Окрім цього, в Україні діють законодавчі акти, які регулюють діяльність кожної вільної економічної зони (закони України “Про спеціальну економічну зону “Закарпаття”, “Про спеціальну економічну зону “Яворів”, “Про спеціальну економічну зону туристично-рекреаційного типу “Курортполіс Трускавець”.

1. Вдович П., Григоренко Ю., Гурняк І. *Практичні аспекти інвестиційної політики на місцевому рівні. Інститут реформ.* – К.: – 2003. – 48 с.

2. Вачевський М.В. М.В., Скотний В.Г. *Маркетинг у сферах послуг. Навчальний посібник.* – К.: ЦУЛ, – 2004. – 234 с.

3. Гуменюк Ю.П. *Вплив туризму на економічне зростання в Україні.* // Ю. Гуменюк. /Формування ринкових відносин в Україні, 2004. – №7 – 8.

4. Дядечко Л.П. *Економіка туристичного бізнесу. Навчальний посібник.* – К.: Центр учбової літератури. – 2007. – 224 с.

ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА І БОГДАН-ІГОР АНТОНІЧ: ДІАЛОГ КРІЗЬ СТОЛІТТЯ

5. Державна програма розвитку туризму на 2002 – 2010 роки. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2002 року №583.
6. Зінченко В.А. Молодіжний туризм в Українській РСР у 70 – 80-х рр. ХХ ст. (на основі діяльності “супутника”): автореферат дис... канд. іст. наук. Донецький національний ун-т. – Донецьк. – 2003. – 19 с.
7. Зайчук Г.М. Управління маркетинговою діяльністю в туристичній галузі. Монографія. // Г. Зайчук. – Дрогобич, Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету, 2010. – 154 с.
9. Зязюн І.А. Гуманістична парадигма в освіті. // Вища освіта в Україні: реалії, тенденції, перспективи розвитку. – К.: – 1996. – С. 5 – 7.
10. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ. – 2004. – 272 с.
11. Малик Л.О. Економіка та організація формування маркетингової туристичної індустрії в Україні. Монографія. – Дрогобич, Коло. 2011. – 395 с.
12. Малик Л.О. Організація та розвиток туристичної галузі на українських землях в ХІХ та початку ХХ ст. // Л. Малик. / Молодь і ринок. – 2012. – №9(92). – С. 89 – 94.
13. Устименко Л.М., Афанасьєв І.Ю. Історія туризму. Навчальний посібник. Л. Устименко. І. Афанасьєв. – К.: Алстер-Прес, 2005. – 320 с.
14. Федорченко В.К. Дворова Т.А. Історія туризму в Україні. Навчальний посібник. // В. Федорченко, Т. Дьорова – К.: Вища школа. 2002. – 195.
15. Чорньєнка Н.І. Організація туристичної індустрії. Навчальний посібник. / Н. Чорньєнка. – К.: Татка, 2006. – 264 с.
16. Розвиток туризму в Україні: Проблеми і перспективи. Зб. наукових статей. – К.: – 1995.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2012

УДК 821.161.2.09 (091) “18/19”

Ірина Дмитрів, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури і теорії літератури
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА І БОГДАН-ІГОР АНТОНІЧ: ДІАЛОГ КРІЗЬ СТОЛІТТЯ

У статті розглядаються дотичності світоглядів і художньо-образні особливості творів Григорія Сковороди та Богдана-Ігоря Антонича. На прикладі поетичної спадщини простежується ідейно-тематична спорідненість двох талановитих митців.

Ключові слова: Біблія, дух, душа, поетика, філософія серця.

Літ. 15.

Постановка проблеми та аналіз основних досліджень і публікацій. Григорій Сковорода – найвидатніша постать барокового періоду історії української літератури. На думку С. Погорілого, філософ був завеликим для своєї епохи, адже випередив її на декілька століть [10, 17]. Однак, як слушно зауважують вчені, він назавжди залишився духовною віссю української культури. Грунтовні дослідження В. Ерна, Д. Багалія, Д. Чижевського, а також сквородинознавчі розвідки П. Житецького, Ф. Зеленогорського, М. Сумцова, Л. Ушкалова містять комплексний аналіз багатоаспектної творчості Г. Сковороди, основний акцент у них зроблено на системі філософських поглядів мислителя. На всіх етапах розвитку української літературознавчої думки Г. Сковорода був як предметом наукових студій (І. Іваня, Л. Довгої, С. Кримського, Д. Наливайка, А. Макарова, М. Поповича, М. Ткачука, В. Горського), так і героєм художніх творів (І. Драча, П. Тичини, М. Рильського, Л. Костенко та ін.). Леонід

Ушкалов зазначив, що справжній “сковородинський бум” гуманістика переживає від початку 90-х років [13, 483]. Окрім численних наукових розвідок, є факти літературної рецепції образу Сковороди у творчості сучасних письменників (Є. Пашковський, О. Забужко, Ю. Андрухович та ін.). Величезний інтерес до особи Григорія Сковороди потверджує думку про те, що він сприймається як певний архетип української нації, у якому втілюються її характерні риси. Виходячи з цього, варто простежити “світоглядну присутність” Григорія Сковороди в художніх текстах його послідовників.

Актуальність проблеми дослідження полягає в тому, що вперше в українському літературознавстві системно і цілісно осмислюється питання впливу Григорія Сковороди на творчість Богдана-Ігоря Антонича, яка є однією з найбільш значущих сторінок нашої літератури, оскільки їй притаманна невідомою оригінальність в осягненні художньої дійсності та виняткова глибина у відтворенні специфіки національного світосприйняття. Тому, як слушно